

родичами. Особливу увагу варто приділяти ранньому виявленню і лікуванню хворих алкоголізмом, тому що виразність і глибина соціально-психологічної дезадаптації корелює із тривалістю й тяжкістю захворювання. Але найбільш реальними й ефективними заходами профілактики суїцидів варто вважати міри, спрямовані на боротьбу з п'янством.

Список використаних джерел:

1. Амбрумова А.Г., Тихоненко В.А. Клинико-психологический анализ суицидов, совершенных в состоянии алкогольного опьянения. Актуальные проблемы суицидологии. М., 1981. С. 203–210.
2. Про запобігання суїцидальної активності в органах та підрозділах внутрішніх справ. Вказівка № 661/Кв від 19.02.2000 р. К., 2000. 15 с.
3. Чорний М.В. Аналіз самогубств, здійснених співробітниками органів внутрішніх справ у стані алкогольного сп'яніння. Лікар. справа. 2002. № 1. С. 146–150.
4. Чорний М.В. Алкогольне сп'яніння і суїцид. Актуальні проблеми суїцидології. Зб. 2. К., 2002. С. 47–53.

Чорноус Юлія Миколаївна,

професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

РОЛЬ ОСОБИСТОСТІ В СТАНОВЛЕННІ І РОЗВИТКУ КАФЕДРИ КРИМІНАЛІСТИКИ ТА СУДОВОЇ МЕДИЦИНИ

Менш ніж два роки відділяють нас від моменту, коли Національна академія внутрішніх справ буде святкувати свій сторічний ювілей. Більш ніж п'ятдесят років, на благо академії плідно працює кафедра криміналістики та судової медицини.

«Кожне дерево з плоду свого пізнається» – ці слова з Книги Книг – Біблії доводять одвічну істину про те, що добрі плоди можуть зрости тільки завдяки постійній і наполегливій роботі, постійному розвитку й самовдосконаленню.

Й сьогодні, відзначаючи ювілей рідної кафедри криміналістики та судової медицини, слід констатувати добрий врожай на нашій науковій та педагогічній ниві. Інший крилатий вираз свідчить, що «один в полі не воїн». Ціле криміналістичне «військо» здобуло високий результат. Внесок кожного – запорука успіху спільної справи.

Вагомий внесок у розвиток і становлення кафедри криміналістики та судової медицини зробили наші Вчителі – Особистості, які творили історію кафедри. Своєю натхненною і наполегливою працею, особистим прикладом, мудрим керівництвом – забезпечили досягнення заслужених висот.

Як відомо, 1964 року на базі кафедри оперативної роботи і криміналістики Київської вищої школи МВС СРСР була створена самостійна кафедра криміналістики, з 2010 року – кафедра криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ. З того часу й донині, кафедра розвивається, зростає кількісно і якісно.

Першим начальником кафедри криміналістики, у період з 1964 до 1971 року, був Павло Миколайович Назаров – учасник Великої Вітчизняної війни, який мав значний досвід практичної роботи в органах міліції.

Вагомих здобутків кафедра досягла за керівництва доктора юридичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, відмінника освіти України, учасника Великої Вітчизняної війни, полковника внутрішньої служби Салтевського Михайла Васильовича (1971–1979 роки). Примітно, що у той час вперше було розроблено і впроваджено нові методи навчання криміналістики на основі програмування і використання технічних засобів. Підготовлені М. В. Салтевським навчальні посібники «Криминалистическая техника» (1967), «Криминалистическая техника и тактика» (1973) були першими роботами з програмованого навчання і контролю знань у вищих школах МВС СРСР. Даний досвід був поширений у межах програми розробки і використання технічних засобів у навчальному процесі системи вузів МВС СРСР. Важливо, що у період роботи в Київській вищій школі МВС СРСР, М. В. Салтевський започаткував нові напрями у вітчизняній криміналістиці: одорологічні, акустичні дослідження; використання у розкритті злочинів ідеальних слідів. Під його керівництвом та консультуванням захищено 5 докторських та 46 кандидатських дисертацій, а наукова спадщина складає понад 300 публікацій.

Знаковою постаттю для розвитку науки криміналістики і діяльності кафедри був Володимир Петрович Бахін – доктор юридичних наук, професор, полковник міліції. Він перейняв керівництво кафедрою криміналістики у 1979 році, й очолював підрозділ до 1985 року. За понад п'ятдесят років науково-педагогічної діяльності В. П. Бахін створив власну наукову криміналістичну школу, підготувавши 11 докторів та більше 30 кандидатів юридичних наук у галузі криміналістики.

Примітно, що Володимир Петрович є «родоначальником» криміналістичних наукових «династій». Це відслідковується на прикладі нашої кафедри. Учнями – «науковими синами», В. П. Бахіна стали доктори юридичних наук, професори А. В. Іщенко та В. С. Кузьмічов. У свою чергу, «династію» продовжили їх учні, ставши «науковими внуками» В. П. Бахіна – це науково-педагогічні працівники кафедри: доктор юридичних наук, професор Ю. М. Черноус, кандидат юридичних наук, професор В. К. Весельський, кандидати наук, доценти А. О. Антошук, І. Р. Курилін, В. Г. Лісогор, В. Я. Радецька, В. В. Семенов. Вчені створили власні наукові школи, продовжили криміналістичні дослідження. Відслідковується четверте «покоління»

наукових нащадків В. П. Бахіна – кандидати юридичних наук, доценти А. В. Мировська, Г. Ю. Нікітіна-Дудікова, Л. Л. Патик, В. В. Пясковський, А. А. Саковський, і це – не межа.

Володимир Петрович залишив біля 300 наукових праць, які й зараз затребувані курсантами, студентами, аспірантами.

Доктор юридичних наук, професор, полковник міліції Євген Дмитрович Лук'янчиков очолював кафедру у 1985–1993 роках, за його керівництва кафедра ще більш «окріпла», наукові дослідження спрямовувалися на нові й перспективні напрями. За його наукового консультування були підготовлені та захищені дисертації таких відомих криміналістів як К. О. Чаплинський та О. В. Таран. Є. Д. Лук'янчиков є автор та співавтор більш ніж 370 наукових робіт, серед них монографії, навчальні підручники та посібники, статті, що вийшли у наукових збірках в Україні, Білорусі, Молдові, Польщі.

У 1993–1996 роках кафедру очолював Петро Дмитрович Біленчук – кандидат юридичних наук, доцент, полковник міліції, різнобічно обдарована особистість, адже поряд із успішним виконанням завдань керівника кафедри, підготував понад 600 наукових праць, раціоналізаторських пропозицій, законопроектів.

Видатний та яскравий вчений-криміналіст – саме таким запам'ятовується доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, полковник міліції, начальник кафедри у 1996-2004 роках – Володимир Сергійович Кузьмічов. Керувавши кафедрою криміналістики, він доклав чимало зусиль до створення першого в Україні музею криміналістики. Упродовж тривалого часу Володимир Сергійович опікувався збиранням цікавих експонатів, пов'язаних із розкриттям злочинів працівниками органів внутрішніх справ України, висвітленням наукових досягнень у галузі криміналістики. 2004 року музей криміналістики фактично став основою формування багатофункціонального музею МВС України. Кафедра стала науковим осередком криміналістичної науки, до навчального процесу залучалися досвідчені вчені та практики. В. С. Кузьмічов виконував відповідальну місію члена експертної ради Вищої атестаційної комісії України, експерта МОН України з акредитації та ліцензування вищих юридичних навчальних закладів. Професор В. С. Кузьмічов плідно працював у складі Координаційного бюро з проблем криміналістики, судової експертизи і юридичної психології НАПрН України, залучався науковим консультантом секретаріату Верховної Ради України, очолював Київське обласне відділення Міжнародного Конгресу Криміналістів. Яскравий слід залишив Володимир Сергійович у науці. Він є автором понад двохсот праць. Підготував більше двадцяти кандидатів наук та докторів юридичних наук – І. В. Пирого та Ю. М. Черноус.

Начальника кафедри криміналістики та судової медицини (2004–2015 роки), кандидата юридичних наук, професора, полковника

міліції Віктора Казимировича Весельського всі пам'ятають як надзвичайно людяного, харизматичного, прогресивного керівника. Будь-яке питання вирішувалося «Казимировичем» швидко, ефективно, і – з гумором. Як керівник кафедри, постійно підтримував творчі та особисті дружні зв'язки практично з усіма колективами кафедр криміналістики юридичних вузів держави. Віктор Казимирович плідно працював на науковій ниві, підготував більше 80 наукових та навчально-методичних праць, працював над докторською дисертацією. Основними напрямками його наукових розробок були проблеми криміналістичної тактики та методики розслідування окремих видів злочинів. Професор Весельський вніс вагомий вклад у підготовку науково-педагогічних кадрів, адже за час керування кафедрою криміналістики та судової медицини близько 150 ад'юнктів та здобувачів захистили кандидатські дисертації. Безпосередньо під науковим керівництвом В.К. Весельського підготовлено більше 30 кандидатів юридичних наук.

Історія кафедри криміналістики та судової медицини надзвичайно насичена подіями й досягненнями. Багато величних людей залишили добрий і чіткий слід. Однак, чи втрималася сила-силенна подій, дат, рішень у пам'яті – якби не наш дорогий «Нестор Літописець» – Андрій Володимирович Іщенко. Все своє життя він присвятив криміналістиці й рідній кафедрі. А. В. Іщенко – доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, член міжнародної організації «Конгрес Криміналістів», полковник міліції, козак запорізький – за походженням та гордим незламним духом.

Коли 1992 року виникла ідея створити унікальну, першу в Україні та Європі кафедру криміналістичної експертизи Української академії внутрішніх справ, відповідальна «місія» її керівника була доручена Андрію Володимировичу. Також А. В. Іщенко досяг вагомих результатів та посадах заступника начальника інституту підготовки кадрів оперативних служб міліції з навчальної та наукової роботи академії, першого заступника начальника Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України. Він завжди тримав міцний зв'язок з кафедрою, поки 2010 року не повернувся до «Альма-матер» вже назавжди – на посаду професора кафедри криміналістики та судової медицини.

Про визнання наукових здобутків Андрія Володимировича свідчать не тільки наукові звання, регалії, займані посади, але й створена ним наукова школа – п'ять докторів наук та понад 35 кандидатів юридичних наук, основними напрямками досліджень котрої є методологічні проблеми криміналістики і судової експертології, криміналістичне забезпечення практики боротьби зі злочинністю, наукове забезпечення криміналістичних досліджень, методика розслідування окремих видів злочинів. Сьогодні справу Вчителя гідно продовжили, створивши власні наукові школи, доктори

юридичних наук, професори О. І. Мотях, Д. Й. Никифорчук, Л. Д. Удалова, В. Г. Хахановський, В. В. Юсупов.

Андрій Володимирович був неперевершеним організатором і харизматичним учасником вітчизняних та міжнародних конференцій. А. В. Іщенко проявив себе і як популяризатор криміналістичних знань в царині наукової публіцистики. Слід відзначити багатоцільові, унікальні для криміналістичної науки і всіх, хто цікавиться цією галуззю знань, видання: «Календарь криминалиста» (2010), «Летопись криминалистики: даты, факты, имена» (2016).

Болісно, що особистості, завдяки яким відбулося успішне становлення і розвиток кафедри криміналістики та судової медицини, а саме П. М. Назаров, М. В. Салтевський, В. П. Бахін, В. С. Кузьмічов, В. К. Весельський, А. В. Іщенко, на жаль, – не з нами. Немає з нами й ряду науково-педагогічних працівників, які у різні часи працювали на кафедрі й залишили за собою яскравий слід. Це заслужені юристи України Ю. Ф. Жаріков, В. П. Кологривов та ін. Краще сказати словами поета В. А. Жуковського:

«О милых спутниках, которые наш свет
Своим сопутствием для нас животворили,
Не говори с тоской: *их нет*;
Но с благодарностью: *были*».

Все своє життя наші Вчителі працювали, не шкодуючи своїх сил. І головне – посіяне ними зерно знання, проросло й щедро віддає свої плоди. Кафедра криміналістики й судової медицини, очолювана з 2016 року кандидатом юридичних наук, доцентом, підполковником поліції А. В. Самодіним, гідно продовжує працювати, навчати, творити і обов'язково – берегти пам'ять і кращі кафедральні традиції.

«Viam supervadat vadens» – «Дорогу осилит идущий» – так говорили древні греки. Дорогі колеги, наш шлях лише вперед!

Чуприна Олена Віталіївна,
професор кафедри криміналістики та судової
медицини Національної академії внутрішніх
справ, кандидат медичних наук, доцент

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ ДОМЕДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В НАЦІОНАЛЬНІЙ АКАДЕМІЇ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Домедична підготовка є складовою професійної підготовки сучасних поліцейських. Згідно Закону України «Про Національну поліцію», перед ними стоїть низка завдань, зокрема щодо надання послуг із допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [3, с. 17], що в контексті обов'язково передбачає й надання постраждалим домедичної допомоги [1, с. 4].